

Naplata potraživanja unutar Europske unije

16. lipnja 2025. | BMWC Publications

U uvjetima sve češćeg prekograničnog poslovanja unutar Europske unije, naplata potraživanja između poslovnih subjekata iz različitih država članica može predstavljati značajan izazov. Razlike u zakonodavstvu, postupovnim pravilima, te jeziku, često otežavaju ili usporavaju naplatu prekograničnih potraživanja. Kao odgovor na te prepreke, Europska unija razvila je niz instrumenata i mehanizama kojima nastoji osigurati jednostavniju, bržu i učinkovitiju naplatu takvih potraživanja. Neki od njih su Europski platni nalog (EPN), Europski postupak za sporove male vrijednosti, Europski ovršni nalog (EON), te kao dodatna mogućnost osiguranja, Europski nalog za blokadu računa. Ovaj članak pruža osnovni pregled navedenih pravnih mehanizama, njihove svrhe i praktične primjene u zaštiti vjerovnika na jedinstvenom tržištu Europske unije.

EUROPSKI PLATNI NALOG (EPN)

Europski platni nalog uveden je Uredbom o uvođenju postupka za europski platni nalog¹ s ciljem pojednostavljenja i ubrzanja naplate **nespornih novčanih potraživanja** u prekograničnim predmetima unutar Europske unije. Ovaj instrument omogućuje vjerovnicima da bez pokretanja klasičnog sudskog postupka, ishode izvršnu ispravu koja se automatski priznaje i može se ovršiti u svim državama članicama Europske unije².

Pokretanje postupka za EPN-a

Postupak započinje podnošenjem standardiziranog obrasca A nadležnom sudu, uz osnovne podatke o dužniku, odnosno tuženiku, te o iznosu potraživanja i njegovoj osnovi, koja se između ostalog može temeljiti i na vjerodostojnoj ispravi. Ako sud utvrdi da su ispunjeni formalni uvjeti, izdaje platni nalog koji

se dostavlja tuženiku³. Tuženik tada ima rok od 30 dana od dostave da podnese prigovor protiv platnog naloga.

Prigovor

Ako prigovor nije podnesen, EPN postaje automatski izvršiv. Primjerak EPN-a te, ako je potrebno, njegov prijevod, moraju biti dostavljeni tijelima izvršenja države članice u kojoj taj nalog treba biti izvršen. Izvršenje se provodi u skladu s nacionalnim pravilima i postupcima države članice u kojoj se EPN izvršava

Međutim, ako tuženik pravodobno podnese prigovor, postupak se ne nastavlja automatski. Predmet se može nastaviti prema izboru vjerovnika kao redovni parnični postupak pred sudom države članice u kojoj je EPN izdan ili, ako su ispunjeni uvjeti (tražbina do 5.000,00 EUR), kao europski postupak za sporove male vrijednosti.

¹ Uredba (EZ) br. 1896/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2006. o uvođenju postupka za europski platni nalog (izmijenjena 2017. godine)

² Nije primjenjivo u Danskoj

³ EPN izdaju sudovi, osim u Mađarskoj, gdje su takvi nalozi u nadležnosti javnih bilježnika.

EUROPSKI POSTUPAK ZA SPOROVE MALE VRIJEDNOSTI

Europski postupak za sporove male vrijednosti uređen je Uredbom o uvođenju postupka za sporove male vrijednosti⁴ i namijenjen je jednostavnom rješavanju prekograničnih građanskih i trgovačkih sporova čija vrijednost ne prelazi 5.000,00 EUR. Postupak se kao i EPN provodi putem standardiziranih obrazaca, pisanim putem, a sud može koristiti telekonferenciju ili videokonferenciju ako je potrebna rasprava. Također se kao i EPN, primjenjuje u svim državama članicama⁵.

Postupak je posebno koristan u naplati nespornih potraživanja iz ugovornih odnosa, poput neplaćenih računa ili pruženih usluga, a kao što smo prethodno spomenuli, može se koristiti i kao nastavak nakon prigovora na EPN, ako su za to ispunjeni uvjeti.

EUROPSKI OVRŠNI NALOG (EON)

Za razliku od EPN-a i Europskog postupka za sporove male vrijednosti, koji omogućuju dobivanje odluke u prekograničnim sporovima, EON se primjenjuje nakon što je odluka već donesena pred nacionalnim sudom. Njegova je svrha omogućiti da se takva odluka neposredno provede u drugoj državi članici⁶, bez potrebe za priznanjem ili dodatnim sudskim postupcima.

EON se odnosi isključivo na nesporna novčana potraživanja u građanskim i trgovačkim stvarima. Potraživanje je nesporno ako ga je tuženik izričito priznao, propustio odgovoriti na tužbu, nije se pojavio na ročištu ili se nije drugačije usprotivio zahtjevu.

Postupak ishoda EON-a

Za ishoda EON-a, vjerovnik mora imati pravomoćnu i ovršnu domaću ispravu – presudu, sudsku nagodbu ili javnu ispravu. Sud koji je donio odluku može je, na zahtjev vjerovnika, potvrditi kao EON ako su ispunjeni zahtjevi iz Uredbe o uvođenju europskog naloga za izvršenje za nesporne tražbine⁷, a to je (i) da je potraživanje nesporno i (ii) da su poštovana procesna jamstva. Zahtjev se podnosi putem standardiziranog obrasca, a ako su uvjeti zadovoljeni, sud izdaje potvrdu EON-a koja omogućuje izravnu ovrhu u drugoj državi članici Europske unije.

Primjena nacionalnog prava u ovršnom postupku

Iako se priznavanje i provođenje temelje izravno na Uredbi o uvođenju europskog naloga za izvršenje za nesporne, sama provedba ovrhe uređena je pravom države članice u kojoj se traži izvršenje. To znači da će se, primjerice, na način provođenja ovrhe, redoslijed naplate i sudske pristojbe, primjenjivati zakonodavstvo one države članice Europske unije u kojoj se traži izvršenje pravomoćne i ovršne domaće isprave.

EUROPSKI NALOG ZA BLOKADU RAČUNA (ENBR)

ENBR je uređen Uredbom o uspostavi postupka za europski nalog za blokadu računa⁸ i predstavlja instrument za privremeno osiguranje novčanih potraživanja u prekograničnim sporovima. Vjerovniku omogućuje da bez prethodnog obavješćavanja dužnika, zamrzne sredstva na dužnikovom bankovnom računu u drugoj državi članici Europske unije⁹, a kako bi

⁴ Uredba (EZ) br. 861/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. srpnja 2007. o uvođenju europskog postupka za sporove male vrijednosti

⁵ Nije primjenjivo u Danskoj

⁶ Nije primjenjivo u Danskoj

⁷ Uredba (EZ) br. 805/2004 Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o uvođenju europskog naloga za izvršenje za nesporne tražbine

⁸ Uredba (EU) br. 655/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o uspostavi postupka za europski nalog za blokadu računa kako bi se pojednostavila prekogranična naplata duga u građanskim i trgovačkim stvarima

⁹ Nije primjenjivo u Danskoj

se spriječilo njihovo premještanje ili otuđenje prije provedbe ovrhe.

Nalog se može zatražiti prije, tijekom ili nakon sudskog postupka, sve dok ovrha nije provedena. Vjerovnik mora dokazati (i) osnovanost potraživanja, (ii) postojanje stvarnog rizika za naplatu, te (iii) prekograničnu narav spora. Osim toga, bitno je napomenuti i da je vjerovnik za razliku od prethodnih gore navedenih postupaka, u ovome slučaju obvezan položiti odgovarajuće osiguranje kako bi se zaštitilo dužnika u slučaju neopravdanog ili neosnovanog naloga za blokadu računa.

POSEBAN POLOŽAJ POTROŠAČA

U slučajevima kada je tuženik potrošač¹⁰, potrebno je posvetiti veću pažnju kod svih navedenih postupaka i posebno paziti na pravila o nadležnosti i jeziku postupka - sve sukladno Uredbi o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima¹¹. U tom slučaju, zahtjev odnosno tužba se mora podnijeti sudu u državi članici u kojoj potrošač ima domicil, a sud mora osigurati da je nalog dostavljen potrošaču na jeziku koji razumije, te da su poštovana sva procesna jamstva. Nepoštovanje tih pravila može dovesti do ništetnosti i nemogućnosti provedbe traženih zahtjeva.

ZAKLJUČAK

Četiri instrumenta naplate – Europski platni nalog, Europski ovršni nalog, Europski nalog za blokadu računa i Europski postupak za sporove male vrijednosti – oblikovani su radi učinkovitog ostvarivanja prekograničnih novčanih potraživanja unutar Europske unije.

Razlikuju se prema različitim fazama primjene: Europski platni nalog služi za brzu naplatu nespornih tražbina prije presude, Europski ovršni nalog omogućuje izravnu ovrhu pravomoćne presude, Europska blokada računa osigurava sredstva naplate, dok Europski postupak za sporove male vrijednosti pojednostavljuje postupak kod manjih tražbina.

Zajednički im je naglasak na standardizaciji, prekograničnoj učinkovitosti i zaštiti procesnih prava, osobito kada je dužnik potrošač. Unatoč različitim funkcijama, gore navedeni instrumenti naplate čine usklađen sustav koji uravnotežuje brzinu postupanja i pravnu sigurnost u postupcima naplate prekograničnih potraživanja unutar Europske unije.

¹⁰ Potrošač je svaka fizička osoba koja sklapa pravni posao ili djeluje na tržištu izvan svoje trgovačke, poslovne, obrtničke ili profesionalne djelatnosti.

¹¹ Uredba (EU) br. 1215/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. prosinca 2012. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (Bruxelles I bis)

Kontakt:

Alen Švenda

+385 (0)95 601 6022

a.svenda@wahl.hr

Edi Suljić

+385 (0)91 924 7589

e.suljic@wahl.hr

Ivan Luetić, LL.M. Harvard Law School

+385 (0)91 588 5664

i.luetic@wahl.hr

** This publication was prepared with assistance of associate Helena Pongrac*

Ova publikacija je pripremljena od strane odvjetničkog društva WAHL & partneri d.o.o. kao obavijest o pravnim novostima namijenjena strankama, suradnicima i partnerima. Informacije sadržane u ovoj publikaciji ne predstavljaju pravni savjet te ne mogu biti tumačene kao takve. U slučaju da imate bilo kakvih pitanja ili nejasnoća vezanih za sadržaj ove publikacije, molimo da se obratite pravniku s kojim se uobičajeno savjetujete.